

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 30.11.2023 r.

Znak: WZPS-5.431.2.13.2023.KC-Ś

**Pan
Grzegorz Jóźwiak
Burmistrz
Dziwnowa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 11 – 13 października 2023 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Gminie Dziwnów. Czynności kontrolne wykonywane były w siedzibach Urzędu Miejskiego w Dziwnowie przy ul. Szosowej 5 oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie przy ul. Małej 3.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie na podstawie upoważnienia Nr 14/2023 z dnia 13 września 2023 r. w składzie: Karolina Czaja-Śmietana – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem i Sylwia Buczkowska – główny specjalista.

Kontrolą objęto sposób realizacji zadań nałożonych na gminę przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz realizację zalecenia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie w dniu 16 lipca 2018 r., w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 13 października 2023 r.

Ustaleń dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie oraz w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziwnowie, a także wyjaśnień udzielonych przez upoważnionych pracowników ww. jednostek.

Akta kontroli str. 1 – 12

Działalność Gminy Dziwnów w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogardzie jest pani Agata Tarasiuk. Oceny dokonano na podstawie analizy sposobu realizacji przez Gminę Dziwnów następujących zadań z zakresu wspierania rodziny.

1. Opracowanie i realizacja 3-letniego programu wspierania rodziny.

W okresie objętym kontrolą w gminie obowiązywał jeden program wspierania rodziny, przyjęty uchwałą Nr XXVIII/298/21 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 12 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Dziwnów na lata 2021 – 2023. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2021 r. Poprzedni program obowiązywał do końca 2020 r. Zachowano zatem ciągłość w opracowaniu i realizacji ww. programów.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz składa radzie miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. W okresie objętym kontrolą, ww. sprawozdania zostały trzykrotnie przekazane Radzie Miejskiej w Dziwnowie zgodnie z obowiązującym przepisem. Wszystkie zawierały potrzeby.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina podejmowała m. in. następujące działania:

- wsparcie rodzin pracą socjalną, pomocą finansową i rzeczową,
- zapewnienie rodzinom poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego, prawnego i rodzinnego,
- zapewnienie dzieciom możliwości udziału w zajęciach świetlicowych,
- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- podejmowanie działań celem utworzenia rodzin wspierających,
- realizowanie projektów socjalnych:
 - „Tak łatwo być życzliwym” – działania edukacyjne celem wzmocnienia kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców oraz działania edukacyjne i informacyjne skierowane do dzieci w zakresie m. in. radzenia sobie z negatywnymi emocjami oraz agresją,
 - „Od juniora do seniora” – projekt skierowany do osób starszych i dzieci celem wzmocnienia więzi międzypokoleniowych i przeciwdziałania izolacji społecznej osób starszych,
 - „Dzień życzliwych – dniem szczęśliwych” – projekt skierowany do dzieci z przedszkola publicznego celem promowania zdrowego stylu życia, zapobiegania zachowaniom agresywnym, kształtowania koleżeństwa wśród rówieśników oraz w rodzinie,
 - „Mocna strona kobiet” – celem m. in. wskazania możliwości poprawy funkcjonowania rodziny zagrożonej przemocą domową, wzmocnienia kompetencji rodzicielskich.
- organizowanie imprez okolicznościowych mających na celu zapobieganie izolacji osób starszych, samotnych, warsztatów dla rodzin osób uzależnionych.

Efektom ww. działań była m. in. poprawa sytuacji rodzin, w tym w sferze opiekuńczo – wychowawczej, bytowej.

Akta kontroli str. 345 – 347

2. Wyznaczenie podmiotu organizującego pracę z rodziną.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. Uchwałą Nr XXVIII/382/2012 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 28 września 2012 r. nadano

statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie. W statucie ośrodka ujęto, że działa on na podstawie m. in. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na mocy uchwały Nr XLI/431/2018 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 21 lutego 2018 r. dokonano zmian w statucie ośrodka i pominięto zapis, że działa on w oparciu o ww. ustawę. Z oświadczenia złożonego przez Burmistrza Dziwnowa wynika, że był to efekt pomyłki. Jednocześnie Burmistrz Dziwnowa oświadczył, że niezwłocznie zostanie przygotowany projekt uchwały w sprawie zmiany statutu ośrodka i zawarcia w nim informacji o realizacji przez ośrodek zadań własnych wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 14

3. Kwalifikacje asystentów rodzin i sposób ich zatrudniania.

W okresie objętym kontrolą, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziwnowie nie zatrudniano asystenta rodziny.

Akta kontroli str. 348 – 349

4. Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w gminie są cztery rodziny ze zdiagnozowaną niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą (z sześciorgiem dzieci), w tym dwie z dziećmi w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m. in. praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez zapewnienie jej wsparcia i pomocy asystenta rodziny.

W okresie objętym kontrolą w gminie nie było asystenta rodziny. Zastępca Burmistrza Dziwnowa oświadczył, że „Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie nie zatrudniał asystenta rodziny ze względu na:

- 1) brak zasadności ewentualnego ponownego przydzielenia asystenta rodzinom, które wcześniej nie podjęły realnej współpracy w ramach tej formy wsparcia i nadal nie deklarują dobrowolnej i faktycznej współpracy,
- 2) brak potrzeb i wskazań do ewentualnego przydzielenia asystenta „nowym” rodzinom,
- 3) sąd rodzinny nie zobowiązał żadnego z rodziców do stałej współpracy z asystentem rodziny,
- 4) żadna rodzina nie wnioskuje o wsparcie realizowane na podstawie Programu wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W rodzinach, u których, w kontrolowanym okresie, pojawiały się problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zostały objęte wzmożoną pracą socjalną i nie wymagały pracy z asystentem rodziny lub asystentura nie sprawdziła się jako narzędzie działań na rzecz rodziny. W strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie znajduje się stanowisko pracy asystenta rodziny, który może zostać zatrudniony w przypadku wystąpienia potrzeb w tym zakresie (...)”

Powyższe stoi w sprzeczności z dokumentacją przedstawioną podczas kontroli, tj.:

- 1) W Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Dziwnów na lata 2021 – 2023 wskazano, że „rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może zostać przydzielony (...) asystent rodziny(...). Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Zadaniem asystenta jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny”. Jako sposób realizacji celu szczegółowego II tj. pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wskazano zapewnienie jej wsparcia asystenta rodziny. Jako sposób realizacji celu szczegółowego III, tj. podnoszenie standardów pracy służb,

instytucji i organizacji działających w obszarze wspierania rodziny ujęto m. in. koordynację działań różnych instytucji i służb zajmujących się wspieraniem rodziny, w szczególności ścisłą współpracę pracowników socjalnych, asystenta rodziny, pedagogów i psychologów szkolnych oraz kuratorów.

- 2) W sprawozdaniu rzeczowo – finansowym z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2020 r. (uchwała nr XXX/311/21 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 31 marca 2021 r.) wskazano, że na terenie gminy było 6 rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
- 3) W sprawozdaniu rzeczowo – finansowym z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021 (uchwała nr XLV/462/22 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 29 kwietnia 2022 r.) wykazano 5 rodzin z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ponadto, ujęto, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie skierował do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 11 zawiadomień o konieczności wszczęcia postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu, z czego 5 dotyczyło osób pozostających w rodzinach z dziećmi. W sprawozdaniu tym czytamy także, że w 2021 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 6 Niebieskich Kart założonych przez przedstawicieli policji (jedna została przekazana według właściwości). Pomocą grup roboczych objęto 5 rodzin: 15 osób dorosłych i 3 dzieci. W 2021 r. organizowane były również konsultacje psychologiczne, z których skorzystało 5 osób dorosłych i 6 dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.
- 4) W sprawozdaniu rzeczowo – finansowym z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2022 r. (uchwała nr LIX/590/23 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 29 maja 2023 r.) wykazano 4 rodziny z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ponadto, wskazano, że ośrodek nie wnioskował do sądu o wgląd w sytuację dzieci, natomiast kontynuowano współpracę z placówkami oświatowymi i kuratorami pełniącymi nadzór nad 3 rodzinami z dziećmi. W 2022 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 4 Niebieskie Karty wszczynające procedurę. Pomocą grup roboczych objęto 4 rodziny: 8 osób dorosłych i 3 dzieci. Z konsultacji psychologicznych dla osób w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze skorzystały 4 osoby dorosłe i 4 dzieci. Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie skierował do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 8 zawiadomień o konieczności wszczęcia postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu, z czego 3 dotyczyły osób pozostających w rodzinach z dziećmi.
- 5) W sprawozdaniach za rok 2021 i 2022 ujęto także pracę z rodzinami i aktywizację rodziców dotyczącą przywrócenia lub nabycia zdolności opiekuńczo – wychowawczych w celu umożliwienia dziecku powrotu do rodziny biologicznej.

Co więcej, podczas kontroli analizie poddano dokumentację czterech rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie w związku ze zdiagnozowaną niewydolnością opiekuńczo – wychowawczą, które nie były objęte wsparciem asystenta w okresie objętym kontrolą:

- 1) Rodzina – matka z dwójką dzieci, objęta asystenturą w okresie, która została zakończona z uwagi na brak współpracy ze strony rodziny. Dnia sąd (po zgłoszeniu przez szkołę nieprawidłowości w rodzinie) ograniczył kobiecie władzę rodzicielską poprzez nadzór kuratora. Następniepracownik socjalny przeprowadził w rodzinie wywiad środowiskowy, stwierdził bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Mimo tego, kobiecie

- nie zaproponowano ponownego skorzystania ze wsparcia asystenta, ujęto jedynie, że „w opinii tutejszego ośrodka ze względu na trudną sytuację życiową strony, bezrobocie, samotne wychowywanie dzieci, zachodzi potrzeba wsparcia rodziny”. Tożsamy zapis widnieje w wywiadach środowiskowych z
....., w których dodatkowo czytamy, że kobieta „jest osobą niezaradną życiowo oraz w sprawach opiekuńczo – wychowawczych”. Informacje o niezaradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych pojawiają się w kolejnych wywiadach – Brak propozycji asystentury. W okresie objętym kontrolą rodzina współpracowała z pracownikiem socjalnym, w dokumentacji którego brakowało informacji o panujących w rodzinie relacjach.
- 2) Rodzina – matka z dzieckiem. Rodzina objęta asystenturą w okresie, która została zakończona z uwagi na brak współpracy ze strony klientki. Wywiad środowiskowy ze – „klientka jest matką samotną, jest osobą niewydolną wychowawczo i życiowo, trudną we współpracy i niezaradną w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Rodzina objęta nadzorem kuratora (...) Ze względu na samotne wychowywanie, trudną sytuację finansową rodziny oraz dla dobra dziecka zasadne jest wsparcie klientki” – brak propozycji objęcia rodziny asystenturą. Wywiad środowiskowy z r. zawiera ten sam opis trudności występujących w rodzinie. Pracownik sporządzający wywiad wskazał, że „w opinii tutejszego ośrodka, ze względu na obecną sytuację życiową strony – samotne wychowywanie, trudną sytuację finansową rodziny, zachodzi potrzeba dodatkowego wsparcia” – brak propozycji asystentury. W wywiadzie z czytamy, że „w opinii tutejszego ośrodka, ze względu na sytuację życiową strony – samotne wychowywanie, niewydolność wychowawczą i życiową rodziny zachodzi potrzeba wsparcia finansowego w formie świadczenia pieniężnego w formie zasiłku celowego na zakup żywności” – brak propozycji asystentury. W wywiadzie z r. ujęto, że „w opinii tutejszego ośrodka ze względu na dobro dziecka zachodzi potrzeba wsparcia w formie świadczenia z pomocy społecznej w formie zasiłku – pełen obiad dla (...)” – nie zaproponowano wsparcia asystenta. Dopiero w wywiadzie środowiskowym z odnotowano, że zaproponowano kobiecie wsparcie asystenta, jednak ta odmówiła. Podczas kontroli wskazano, aby w takich sytuacjach pozyskiwać od rodzin pisemną odmowę. W sąd ograniczył kobiecie władzę rodzicielską i umieścićw rodzinie zastępczej. Z notatek pracownika socjalnego współpracującego z kobietą wynika, że praca z rodziną była utrudniona – kobieta często nie realizowała składanych deklaracji, nie odbierała telefonów. W notatkach z wizyt w środowisku zamieszkania klientki brak informacji o relacjach panujących w rodzinie, sytuacji, obserwacji poczynionych w rodzinie, kontaktów ze szkołą
- 3) Rodzina – rodzina z dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej, w której zostało umieszczone ze względu na zaniedbania i alkoholizm rodziców. Objęta asystenturą w zakończoną ze względu na brak współpracy ze strony rodziny. Z dokumentacji rodziny wynika, że brak jest możliwości nawiązania współpracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny. Z oświadczenia złożonego podczas kontroli wynika, że pani nie wyraziła zgody na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, podczas spotkań z pracownikiem socjalnym kobieta jest najczęściej pod wpływem alkoholu, często zmienia miejsce pobytu, nie odbiera telefonów, nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej.
- 4) Rodzina – ojciec z dwójką dzieci, objęty nadzorem kuratora po opuszczeniu Rodzina objęta asystenturą w okresie zakończoną ze względu na brak współpracy z asystentem. W wywiadzie

środowiskowym z zapisano, że mężczyzna „jest osobą niezaradną w sprawach opiekuńczo wychowawczych”. Mimo tego, nie zaproponowano wsparcia asystenta. W dokumentacji prowadzonej przez pracownika socjalnego brak informacji o panujących w rodzinie relacjach, sposobach opieki nad dziećmi.

Reasumując, analiza dokumentacji ww. rodzin wskazuje, że pomimo zdiagnozowania w nich trudności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, nie proponowano im asystentury, co stoi w sprzeczności z zapisem art. 176 pkt 3 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podczas kontroli analizie poddano również dokumentację rodzin z dziećmi, wykazanych w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny z uwagi na wszczęcie procedury Niebieskie Karty, a w których nie zdiagnozowano trudności opiekuńczo – wychowawczych:

- 1) Rodzina – partnerzy z dzieckiem, NK założona przez przedstawiciela policji. Kontakt z rodziną utrzymywany przez pracownika socjalnego, który współpracuje również z Jak wynika z dokumentacji, procedura NK została zakończona – „w rodzinie klient nie spożywa alkoholu, nie wszczyna awantur, przyjął środek awersyjny, angażuje się w wychowanie, dobrze funkcjonuje w”.
- 2) Rodzina – partnerzy w separacji, konflikty w zakresie opieki nad, NK założona przez przedstawiciela policji z uwagi na awantury pomiędzy partnerami. W ramach monitoringu sytuacji rodziny, pozyskiwanie przez pracownika socjalnego bieżących informacji na temat funkcjonowania
- 3) Rodzina – partnerzy z, NK założona przez przedstawiciela policji. Partner pod wpływem alkoholu stosuje przemoc wobec partnerki. Mężczyzna zgłoszony do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, kobiecie zaproponowano wsparcie psychologiczne i prawne, poradnictwo rodzinne. W dokumentacji informacja, że mężczyzna nie spożywa już alkoholu. Ostatecznie zakończono procedurę NK.

Podczas kontroli analizie poddano również dokumentację rodzin z dziećmi, wykazanych w sprawozdaniach z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny z uwagi na występowanie problemu alkoholowego, a w których nie zdiagnozowano trudności opiekuńczo – wychowawczych:

- 1) Rodzina – w dokumentacji rodziny informacja, że kiedy matka odbierała dziecko ze świetlicy „czuć był od niej alkohol”. Po pozyskaniu tej informacji wizyta pracownika socjalnego w środowisku zamieszkania rodziny – nie potwierdzono, że w rodzinie występuje problem alkoholowy. Cykliczne wizyty w środowisku, nie stwierdzono zaniedbań wobec dziecka. Po śmierci partnera, kobieta wraz z dzieckiem wyprowadziła się.
- 2) Rodzina – klientka zgłosiła do ośrodka problem nadużywania alkoholu przez jej męża – „ciągi alkoholowe, podniesiony stan agresji”. Klientka korzysta ze wsparcia terapeuty. W rodzinie dwoje dzieci. Brak wywiadu środowiskowego w rodzinie po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach w rodzinie.
- 3) Rodzina – w dokumentacji rodziny informacja, że w wystąpiono do sądu z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny ze względu na niewłaściwe sprawowanie opieki nad dziećmi. Brak wywiadu środowiskowego w rodzinie po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach w rodzinie.
- 4) Rodzina – w dokumentacji rodziny informacja o stosowaniu przemocy wobec kobiety przez jej partnera. Ośrodek pozyskał informację szkoły na temat funkcjonowania Rodzice współpracują ze szkołą, dziecko zadbane,

przygotowane do zajęć. Brak wywiadu środowiskowego w rodzinie po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach w rodzinie.

- 5) Rodzina – kobieta widziana pod wpływem alkoholu, zgłoszenie kobiety do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kobieta nie korzysta z pomocy ośrodka, utrzymuje jednak kontakt z pracownikiem socjalnym, podjęła zatrudnienie.
- 6) Rodzina – w dokumentacji ośrodka informacja, że w środowisku zamieszkania rodziny miała miejsce interwencja policji – klient pod wpływem alkoholu, kłótnia partnerów. Natomiast klientka nie czuje się zagrożona. Założona NK. Wizyty pracownika socjalnego w środowisku – „w domu stabilna sytuacja”. Zakończono procedurę NK. Brak wywiadu środowiskowego w rodzinie po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach w rodzinie. Po zakończeniu procedury NK tylko jeden wywiad środowiskowy celem przyznania świadczeń pieniężnych.
- 7) Rodzina – informacja, że kobieta jest widywana pod wpływem alkoholu, w mieszkaniu częste awantury. Zgłoszenie kobiety do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Rodzina objęta nadzorem kuratora. Kolejne informacje ze środowiska – brak nieprawidłowości w rodzinie. Brak wywiadu środowiskowego w rodzinie po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach w rodzinie.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że gmina zapewniała swoim mieszkańcom możliwość skorzystania m. in. z następujących form wsparcia:

- konsultacje, poradnictwo psychologiczne, socjalne i rodzinne oraz mediacje dostępne w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dziwnowie,
- poradnictwo i zajęcia specjalistyczne dostępne w placówkach oświatowych, w tym: logopeda, terapeuta pedagogiczny, pedagog specjalny, oligofrenopeda, pedagog szkolny,
- poradnictwo zawodowe prowadzone przez pracowników ośrodka,
- nieodpłatna pomoc prawna - w ramach współpracy z powiatem kamieńskim,
- warsztaty edukacyjne,
- we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kamieniu Pomorskim - program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy domowej, w ramach Regionalnego Pogotowia Kryzysowego – wsparcie psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne,
- terapia uzależnień.

Akta kontroli str. 33

5. Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

Z oświadczenia Burmistrza Dziwnowa wynika, że w gminie podejmowano następujące działania na rzecz utworzenia rodzin wspierających:

- przygotowanie pracowników socjalnych do udzielania informacji o sposobie powierzenia funkcji rodziny wspierającej,
- wzbudzanie zainteresowania rolą rodziny wspierającej w ramach prowadzenia pracy socjalnej,
- opracowanie i rozpowszechnianie gminnych ulotek „Rodzina wspierająca” oraz plakatów „Zostań rodziną wspierającą” m. in.: w siedzibie i na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie oraz podczas bieżącej pracy pracowników ośrodka,
- przygotowanie wzorów wniosków i oświadczeń dla ewentualnych kandydatów na rodzinę wspierającą.

Gmina Dziwnów w kontrolowanym okresie zabezpieczyła w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie środki na realizację ww. zadania.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

W przyjętej w 2011 r. ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówki wsparcia dziennego stanowią jeden z kluczowych elementów działań na rzecz dziecka i rodziny. Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c przytoczonej ustawy prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci należy do zadań własnych gminy. Tym samym ustawodawca nałożył na gminy obowiązek prowadzenia ww. placówek.

Gmina Dziwnów nie prowadzi placówek wsparcia dziennego. Burmistrz Dziwnowa oświadczył, że „na terenie gminy funkcjonuje pięć świetlic środowiskowych: dwie w Dziwnowie i po jednej w Międzywodziu, Dziwnówku i Łukęcinie. Świetlice czynne są od poniedziałku od piątku w godzinach 14.00 – 19.00. Z zajęć korzysta codziennie około 50 dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym (...) podstawowymi zadaniami świetlic są: wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji poprzez równoległą pracę z dzieckiem i rodziną, zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją lub uzależnieniem, współpraca z placówkami oświatowymi, OPS oraz innymi instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie. W ramach realizacji zadań świetlice prowadzą: zajęcia dydaktyczne, sportowe i rekreacyjne, programy profilaktyczne i terapeutyczne, zajęcia w grupach zainteresowań, tworzenie samorządności wśród wychowanków, dożywianie, organizowanie wypoczynku letniego i zimowego, pomoc w odrabianiu lekcji. Świetlice prowadzone w obecnej formie zabezpieczają potrzeby dzieci i rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w zakresie opieki i wychowania, tak jak placówki wsparcia dziennego. Obecnie nie podjęto decyzji o zmianie formy prowadzenia świetlic na placówki wsparcia dziennego”.

Tymczasem w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Dziwnów na lata 2021 – 2023 wskazano na konieczność rozwoju różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym – placówek wsparcia dziennego. Ponadto, jako sposób realizacji celu szczegółowego II wskazano „prowadzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego (...)”.

Brak placówek wsparcia dziennego stanowi naruszenie art. 176 pkt 3 lit. c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 39, 360 – 361

7. Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Z oświadczenia Burmistrza Dziwnowa wynika, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie pozyskuje informacje o sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych m. in. w następujący sposób:

- podczas bieżącej realizacji zadań przez pracowników socjalnych: wywiady środowiskowe, praca socjalna, rozmowy, informacje pozyskane od społeczności lokalnej, współpraca z innymi pracownikami obsługującymi świadczenia realizowane przez ośrodek, współpraca z pracownikami innych jednostek gminnych, ochrony zdrowia, świetlic środowiskowych,
- w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego,
- w wyniku informacji ze środowiska lokalnego.

Realizowane formy monitoringu to m. in.: współpraca z kuratorami, realizacja kontraktów socjalnych. Działania dokumentowane są w kartach pracy socjalnej, kwestionariuszach wywiadów środowiskowych, kontraktach socjalnych, w formie adnotacji służbowych, korespondencji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, sprawozdaniach.

8. Podejmowanie działań na rzecz kobiet w ciąży, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Zgodnie z oświadczeniem Burmistrza Dziwnowa gmina podejmowała m. in. następujące działania w omawianych zakresie:

- przygotowanie pracowników realizujących świadczenia rodzinne oraz pracowników socjalnych do udzielania informacji o uprawnieniach przysługujących kobietom i rodzinom z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- możliwość skorzystania ze wsparcia psychologicznego i prawnego,
- opracowanie gminnych ulotek dotyczących ww. zakresu oraz rozpowszechnianie ich w siedzibie i na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie, podczas festynów rodzinnych, w ramach bieżącej pracy ośrodka, w siedzibie ochrony zdrowia.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas kontroli w kontrolowanym okresie do ośrodka nie wpłynął wniosek o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy „Za życiem”.

Akta kontroli str. 32, 362 – 364

9. Sprawowanie kontroli nad podmiotem organizującym pracę z rodziną i placówkami wsparcia dziennego.

Zgodnie z art. 28a ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kontrolę nad podmiotami organizującymi pracę z rodziną i placówkami wsparcia dziennego sprawuje burmistrz, który do ww. kontroli może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu lub kierownika jednostki organizacyjnej gminy.

Zgodnie z oświadczeniem złożonym podczas kontroli „kontrolę nad Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Dziwnowie sprawuje Burmistrz Dziwnowa, a w przypadkach szczegółowych kontroli burmistrz wyznacza osobę kontrolującą odrębnym upoważnieniem. W okresie od 01.01.2021 r. do dnia kontroli – nie przeprowadzono kontroli szczegółowej. Działania ośrodka są na bieżąco omawiane podczas narad burmistrza z kierownikiem OPS oraz omawiane i analizowane na podstawie sprawozdań finansowo – rzeczowych z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie, składanych Burmistrzowi Dziwnowa za okresy półroczne i roczne oraz sprawozdań rzeczowo – finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, składanych do Rady Miejskiej w Dziwnowie za poszczególne lata. Działania ośrodka w zakresie wspierania rodzin: „Kierunki działania OPS w rodzinach dysfunkcyjnych” omówione zostały również przez Komisję Ochrony Zdrowia i Spraw Socjalnych Rady Miejskiej w Dziwnowie w dniu 01.12.2022 r.”

Podczas kontroli jednostka przedstawiła kontrolującą następujące dokumenty: protokół z posiedzenia Komisji Ochrony Zdrowia i Spraw Socjalnych z dnia 01.12.2022 r., uchwała nr LIX/590/23 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2022 r., uchwała nr XLV/462/22 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2021 r. oraz uchwała nr XXX/311/21 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2020 r.

Należy podkreślić, że kontrolowana jednostka nie przedstawiła innych dokumentów w omawianym zakresie. Ponadto sporządzanie ww. sprawozdań i przedstawianie ich radzie miejskiej stanowi realizację art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a posiedzenia poszczególnych komisji rady miejskiej nie są tożsame

z prowadzeniem kontroli, o której mowa w art. 28 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Stwierdzam naruszenie przywołanego przepisu.

Akta kontroli str. 34, 42 – 104

10. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Zgodnie z oświadczeniem Burmistrza Dziwnowa, w okresie objętym kontrolą, gmina współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej w łącznej wysokości: w roku 2021 – 54.260,56 zł, w roku 2022 – 55.486,47 zł, w roku 2023 (do dnia kontroli) – 50.869,47 zł.

Akta kontroli str. 37

11. Sprawdzenie, czy gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz, czy przekazuje je Wojewodzie Zachodniopomorskiemu w wersji elektronicznej.

W kontrolowanym okresie, gmina przekazała Wojewodzie Zachodniopomorskiemu sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny zgodnie z terminami określonymi w rozporządzeniu w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej⁴.

Akta kontroli str. 18

12. Przechowywanie dokumentacji osób, do których stosuje się ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podczas kontroli stwierdzono, że dokumentacja osób, do których stosuje się ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zabezpieczona przed dostępem osób trzecich.

Akta kontroli str. 18, 36

13. Realizacja zalecenia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej w dniu 16 lipca 2018 r. w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie:

zalecenie	uwagi o realizacji
prowadzić placówki wsparcia dziennego w myśl art. 176 pkt 3 lit. c ustawy	zalecenie niezrealizowane

Akta kontroli str. 365

Nie zrealizowano zalecenia pokontrolnego w brzmieniu „prowadzić placówki wsparcia dziennego w myśl art. 176 pkt 3 lit. c ustawy”.

Zgodnie z art. 198 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych (...) podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

Podsumowanie ustaleń kontroli

stwierdzone uchybienia / nieprawidłowości	– brak asystenta rodziny – brak placówek wsparcia dziennego – brak kontroli nad podmiotem organizującym pracę z rodziną
przyczyny stwierdzonych uchybień / nieprawidłowości	– zaniedbanie – mylna interpretacja przepisów
skutki stwierdzonych uchybień / nieprawidłowości	– naruszenie obowiązujących przepisów – niewystarczające wsparcie dla rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej

⁴ Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1195)

osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia / nieprawidłowości	Burmistrz Dziwnowa, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie
uprawnienia jednostki kontrolowanej	zgodnie z art. 197d ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do zaleceń pokontrolnych w terminie 7 dni od daty jego otrzymania
wpis w książce kontroli	13/2023
wystąpienie otrzymują	1) Burmistrz Dziwnowa 2) a/a

W celu podniesienia efektywności pracy Gminy Dziwnów w zakresie wspierania rodziny
wydaję

zalecenia znaczące:

- 1) zapewnić rodzinie przeżywającej trudności wsparcie i pomoc asystenta rodziny – art. 176 pkt 3 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) prowadzić placówki wsparcia dziennego – art. 176 pkt 3 lit. c ustawy,

zalecenia zwykłe:

- 1) sprawować i dokumentować kontrolę nad podmiotem organizującym pracę z rodziną i placówkami wsparcia dziennego – art. 28 a ustawy.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego

.....

Na oryginale właściwe podpisy